

SPAARBANKZAKEN.

MEDEDEELINGEN UIT BINNEN- EN BUITENLAND.

*Verslag betrekkelijk de Fransche „Caisse nationale d'épargne.”
(Postspaarbank).*

Dienstjaar 1884.

Dit verslag, aan den President der Fransche republiek uitgebracht, op 23 November jl., door den Minister van Posterijen en Telegraphie, den heer Sarrien, hebben wij in de eerste dagen van December jl., uit Parijs ontvangen.

Gebruik makende van dat belangrijk rapport (groot 44 bladzijden) brengen wij het navolgende ter kennis der lezers van „De Economist”.

Gedurende 1884 hebben er aan de ruim 6000, voor den dienst der spaarbank opengestelde postkantoren 917,131 inleggingen plaats gehad, tot een gezamenlijk bedrag van circa 94,113,815 francs. Er hadden 215.891 terugbetalingen plaats, tot een gezamenlijk bedrag van circa 58.953.250 francs. Het geldcijfer der inleggingen overtrof derhalve dat der terugbetalingen met circa 35,160,565 francs.

Het saldo te-goed der 375,838, toen aanwezige, inleggers bedroeg op 31 December 1884 circa 115,402,034 francs.

Merkwaardig is de beroepsstatistiek, die in het verslag voorkomt. Uit de betreffende tabel, die de inleggers in negen categoriën splitst, blijkt o. a., dat 15,09 pCt. behooren tot de categorie „propriétaires, rentiers et personnes sans profession”, 14,85 pCt. tot die van „journaliers et ouvriers agricoles”, 10,55 pCt. tot die van „employés, 6,55 pCt. tot die van „ouvriers d'industries”, 3,60 pCt. tot die van „domestiques”, terwijl 35,54 pCt. tot die van „mineurs, n'exerçant aucune profession” behooren. Voorts, dat gedurende 1884 29 boekjes aan vereenigingen werden uitgereikt, waaronder 22 aan „Sociétés de secours mutuels”.

De vooruitgang der inrichting wordt ons o. a. geschetst als volgt:
a, het jaar 1883, vergeleken met het jaar 1882 (toen trad de Fransche

Postspaarbank in werking); geeft eene vermeerdering van 47,27 pCt. op het aantal, en van 91,43 pCt. op het geldelijk bedrag der inleggingen;

b. het jaar 1884, vergeleken met het jaar 1883, geeft eene vermeerdering van 31,50 pCt. op het aantal, en van 28,83 pCt. op het geldelijk bedrag der inleggingen;

c. het jaar 1884, vergeleken met het jaar 1882, geeft eene vermeerdering van 63,65 pCt. op het aantal, en van 45,58 pCt. op het geldelijk bedrag der inleggingen.

Het middencijfer van het bedrag der inleggingen onderging geene noemenswaardige wijziging. In 1882 bedroeg het 136 fr. 60 c., in 1884 102 fr. 59 c. Over de periode 1882—1884 beliep het 111 fr. 01 c.

Gelijk uit de cijfers, door ons in den aanhef van dit bericht medegedeeld, kan blijken, bedroeg het gemiddeld saldo-tegoed der inleggers op 31 December 1884: 213 fr. 21 c.

Sedert het tijdstip harer inwerkingtreding, heeft de bank geconverteerd in staatsschuld:

a. op *verzoek* van 6954 inleggers, in 3 pCt. oude, 3 pCt. amortiseerbare, 4½ pCt. oude, 4½ pCt. nieuwe (1883) en 5 pCt.: een bedrag van circa 7.216.332 francs;

b. *ambtshalve*, met betrekking tot 275 rekeningen, in 3 pCt. schuld: een bedrag van circa 146.483 francs.

Men vindt verder in het verslag een rijken voorraad gegevens van velerlei aard, (opgehelderd door een toelichtenden tekst), die alle aantoonen, dat de Fransche „Caisse nationale d'épargne” zich in grooten vooruitgang, in grooten bloei mag verheugen.

De aandacht vestigende op de verbazende, voortdurende toeneming van arbeid, die daarvan — vooral voor de centrale directie — het gevolg is, zegt de Fransche Minister, op bladzijde 19, het volgende:

„Je dois, à cette occasion, rendre justice au personnel de la caisse „d'épargne postale, qui, appelé à faire fonctionner un service entièrement „nouveau, s'y est consacré avec un dévouement complet, en toute circonstance et à tous les degrés de la hiérarchie.”

Dergelijke, officieele woorden van waardeering leggen geen last op de schatkist, en kunnen toch zoo'n heilzamen invloed oefenen op de behartiging van 's lands zaken, door de ambtenaren.)

De kosten der bank beliepen:

a. in 1882 0,69 c. per operatie, en 0.76 pCt. van het saldo-tegoed der inleggers;

b. in 1884 0,59 c. per operatie, en 0.58 pCt. van genoemd saldo-tegoed.

Het aantal ambtenaren, ter centrale directie, bedroeg in 1882: 88 (waaronder 57 dames); in 1884: 201 (waaronder 140 dames).

De Minister spreekt de overtuiging uit, dat de administratiekosten,

proportioneel, van jaar tot jaar zullen verminderen, naarmate het kapitaal, dat de bank beheert, aanzienlijker wordt.

In Frankrijk, heeft men, evenals in Nederland en ongeveer op gelijke grondslagen, eene overeenkomst gesloten met België, regelende de wederzijdsche overdracht en de terugbetaling van gelden, die, hetzij in de Fransche „Caisse d'épargne postale", hetzij in de Belgische „Caisse générale d'épargne et de retraite" zijn ingelegd.

Men zal er vermoedelijk weldra een dergelijken internationalen dienst openen met Italië en met Oostenrijk-Hongarije.

„Il serait désirable" — zoo zegt de Fransche Minister — „que toutes „les caisses d'épargne d'Etat formassent une Union, a l'exemple de „l'Union postale et de l'Union télégraphique universelle (*) Dans cet „ordre d'idées le délégué français a proposé au congrès postal, tenu „à Lisbonne en 1885, de réunir en conférence les Directeurs des diffé- „rentes caisses d'épargne publiques. Cette motion a été adoptée, et l'on „pense que la conférence pourra se réunir en 1886.

„Elle aura pour mission d'établir et d'unifier, pour les pays adhérents, „les règles, qui devront régir le service international des caisses d'épargne „postales."

Gelijk wij vroeger mededeelden (†), is, sinds 1 April 1884, de dienst der Fransche postspaarbank uitgebreid tot Algiers en Tunis. Van dat tijdstip af tot 31 December 1884, zijn uitgerekte:

a. in het departement Algiers: 4070 boekjes, waarop gestort is 553,268 fr. 53 c. en terugbetaald 106,120 fr. 30 c.

b. in het departement Constantine: 1906 boekjes, waarop gestort is 247,081 fr. 74 c. en terugbetaald 49,884 fr. 19 c.;

c. in het departement Oran: 1066 boekjes, waarop gestort is 171,087 fr. 37 c. en terugbetaald 31,627 fr. 39 c.;

d. in het departement Tunis: 478 boekjes, waarop gestort is 97,330 fr. en terugbetaald 15,205 fr. 50 c., zoodat derhalve het saldo-tegoed aan het einde van 1884 bedroeg:

a. in het departement Algiers: 447,148 fr. 23 c.;

b. in het departement Constantine: 197,197 fr. 55 c.;

c. in het departement Oran: 139,459 fr. 98 c.;

d. in het departement Tunis: 82,124 fr. 50 c.

De Fransche Postspaarbank peinst voortdurend op maatregelen, om de inleggers te gerieven. Zoo kunnen (sinds 1 Juni 1884) de bezitters van boekjes der Fransche Postspaarbank, wanneer zij in den vreemde vertoeven, in landen, waarmede Frankrijk een tractaat heeft gesloten betrekkelijk postwissels, door middel van een dergelijken wissel, hetzij

(*) Zie hieromtrent „De Economist", aflevering Mei 1885.

(†) Zie „De Economist", aflevering Juli/Augustus 1885,

ten hunnen name, hetzij ten name van een gemachtigde gesteld, hun geheel saldo-tegoed, of een gedeelte daarvan terugbekomen (*) Zou wordt verder, gelijk men weet, langs telegraphischen weg aan telegraphische aanvragen om terugbetaling voldaan (†) Thans is bij de Fransche administratie het plan in overweging, om voor de telegrammen, op dezen dienst betrekking hebbende, een verminderd tarief in toepassing te brengen.

Zoo is eindelijk (sinds 1 Januari 1885) den inleggers de gelegenheid geopend, om de Postspaarbank als bemiddelaars te doen dienen tot het inleggen van gelden bij de „Caisse des retraites pour la vieillesse”, tot het opzenden van stukken aan die instelling en tot het overmaken, aan de titularissen, van de inschrijvingen, betrekkelijk bij haar verkregen lijfrenten. Zoo zijn ook (§) de vaartuigen der Fransche marine, benevens de andere schepen van den Franschen Staat in verbinding gebracht met de Fransche Postspaarbank, terwijl het decreet van 29 October 1885 (**) de oprichting van „Succursales” dier bank toestaat in die steden, in vreemde rijken gelegen, waar een Fransch postkantoor gevestigd is.

Wat de vloot betreft, zegt de heer Sarrien het volgende:

„Au moment du payement de la solde, le marin embarqué, quel que soit son grade, peut mettre à la caisse d'épargne une partie de la somme qu'il touche, retirer tout ou partie de celle qui est inscrite à son crédit, faire parvenir de l'argent à sa famille, acheter des rentes, ou opérer des versements à la caisse des retraites pour la vieillesse. Il peut encore recevoir de l'argent de France; car des mesures sont prises pour que toute personne puisse verser dans un bureau de poste, au compte d'un marin, titulaire d'un livret, une somme, pouvant comporter même des centimes.”

Aan het einde van zijn omvangrijk verslag, worden door den Minister, nadat hij gewag heeft gemaakt van de resultaten, reeds verkregen, en van den nog veel grooteren bloei, dien de Fransche Postspaarbank, naar alle waarschijnlijkheid, tegemoet gaat, de navolgende woorden gebezigd:

„Mais il ne suffit pas de constater de pareils résultats et de s'en réjouir. Il faut les justifier par de nouveaux progrès, et l'organisation actuelle, bonne dans son ensemble, peut recevoir encore plus d'une

(*) Ook de Directeur der Nederlandsche Rijkspostspaarbank voldoet (alhoewel er geen bepaald voorschrift daaromtrent bestaat), op dezelfde wijze, aan een dergelijk verlangen, door inleggers bij die instelling te zijner kennis gebracht.

(†) Dit geschiedt, sinds 1 October 1885, ook in Nederland. Zie „De Economist” aflevering December 1885.

(§) Zie „De Economist”, aflevering Januari 1886.

(**) Zie „De Economist”, aflevering Januari 1886.

„modification heureuse. Je m'en préoccupe sans cesse, et j'apporte tous mes soins à assurer de plus en plus dans ce service la *simplicité*, la *promptitude* et la *sécurité du travail*.”

Het spaarbank-stelsel in Frankrijk, en de Fransche Schatkist.

In „l'Economiste Français”, nrs. van 26 December 1885 en 2 Januari 1886, komen een tweetal zeer belangrijke artikelen voor van den hoofd-redacteur Paul Leroy-Beaulieu. Zij vormen een vervolg op studiën, door hem, over hetzelfde onderwerp, in zijn tijdschrift vroeger geleverd, en dragen tot opschrift, het 1ste: „Les grands inconvénients sociaux, politiques et financiers du régime des caisses d'épargne en France; het 2de: Le régime des caisses d'épargne, la dette flottante et la situation dangereuse du trésor (de l'utilité d'émettre un emprunt de deux milliards)”.

De schrijver betoogt, dat de z. i. veel te hooge rente, welke de Fransche spaarbanken aan hare inleggers vergoeden, de oorzaak is, dat deze instellingen niet meer uitsluitend dienen om de kleine besparingen, die bij wekelijksche inlagen tot grootere samengevoegd worden, op te nemen, maar ook tot belegging strekken, van vele, grootere bedragen. Sommen, waarvoor gemakkelijk kleine effecten *konden* en *zouden* gekocht worden, als de inleggers 't niet aangenamer vonden, voor eene nagenoeg gelijke rente een, elk oogenblik opvorderbare, inschuld te bezitten, aan geen koersverandering onderhevig.

Dat het, aan de inleggers verschuldigde bedrag dientengevolge veel grooter is dan 't anders wezen zou, spreekt van zelf. Op den 31 December 1884 bedroeg het 2161 millioen francs, en in het jaar 1885 is het stellig wel tot 2300 millioen aangegroeid. Voor al deze sommen is in Frankrijk de Staat schuldenaar, aangezien zij bij de „Caisse des dépôts et Consignations”, die zelve een Staatskas is, gestort worden. En die sommen, gevoegd bij de andere elementen, waaruit de vlottende schuld is samengesteld (schatkistbiljetten, voorschotten van algemeene thesauriers, rekeningen-courant met gemeenten en openbare instellingen), doen haar tot een totaal bedrag van (in ronde cijfers) drie milliarden franken stijgen.

De heer Beaulieu vindt in deze ontzaglijke, dadelijk opeisbare schuld van den Staat een ernstig gevaar in tijden van crisis. Op een gegeven oogenblik zou 't zich openbaren kunnen, in den vorm eener algemeene staking in alle betalingen van den staat: zoowel die der, aan de renteniers verschuldigde interessen, als die der ambtenaars-tractementen, pensioenen enz.

Om dit gevaar af te wenden, en tevens om zuiverheid te brengen in het financieewezen van den Staat, raadt de schrijver het sluiten eener leening aan van twee milliard, waardoor twee derden der vlottende schuld van den Staat in eene gevestigde zouden geconverteerd worden.

Daarmede moest dan een nieuwe wet op de spaarbanken gepaard gaan, die het aan elken inlegger verschuldigd maximum op fr. 1000, dan wel fr. 500 stelde, den interest op $2\frac{1}{2}$ pCt. terugbracht, en waarbij de banken de vrijheid erlangden om een gedeelte harer gelden te beleggen in disconteerings, beleeningen en hypotheeken; door al welke regelingen deze instellingen het democratisch karakter zouden terugkrijgen, dat haar van nature toekomt.

De schrijver, den historisch gevormden, tegenwoordigen toestand schetsende, zegt o. a.

„Les caisses d'épargne en France sont devenues un instrument de „règne, une ressource de trésorerie, un expédient de prodigue pour le „Trésor, une échappatoire pour dérober l'état réel des finances à la „connaissance du public et au contrôle des Chambres. Les caisses „d'épargne, en un mot, permettent au gouvernement, qui s'en est emparé, „d'avoir un déficit de 2 ou 300 millions par an, sans que personne s'en „aperçoive, de grossir de 2 ou 300 millions chaque année une dette „occulte, coûtant de gros intérêts, et toujours exigible. Avec notre „régime des caisses d'épargne, il n'y a plus de contrôle financier, disons „le mot, plus de finances-publiques.”

En, waar hij verder betoogt, dat de thans in werking zijnde organisatie op dit punt, in strijd is met het ware karakter eener spaarbank, zegt hij:

„Le dépôt à la caisse d'épargne doit représenter la formation graduelle „d'une somme, qui, quand elle sera un peu importante, aura une autre „destination et prendra une autre forme, précise, définitive.”

De spaarbanken in Noorwegen.

Uit de „Tabeller redkomende Norges Sparebanker i Aaret 1884”, uitgegeven door het Statistisch centraal bureau van Noorwegen, putten wij de volgende gegevens.

Aan het einde van 1884 bestonden er in dat rijk 328 spaarbanken, waarvan 64 in de steden en 264 op het platteland.

Het totaal der inleggers bedroeg op dat tijdstip 378.315 = 195 inleggers op de 1000 inwoners. Het totaal saldo-tegoed beliep toen 166.177.769 kronen, het gemiddeld saldo-tegoed der inleggers 439 kronen. Gedurende 1884 vermeerderde het saldo tegoed (behalve den bijgeschreven interest) met 1.164.958 kronen.

De pogingen, die aangewend werden om in Noorwegen eene Post-spaarbank op te richten, bleven tot dusver zonder gevolg.

Schoolspaarkassen in België.

In aansluiting aan ons bericht, opgenomen in dit tijdschrift, aflevering Juli/Augustus 1885, deelen wij thans mede, dat, volgens eene opgaaft, onlangs in den „Moniteur Belge” verschenen, de Belgische schoolspaarkassen (de eerste werd opgericht in 1866) aan het einde van 1884 173,203 inleggers telden, en wel 98,387 jongens en 74,816 meisjes.

Het totaal saldo-tegoed bedroeg toen ongeveer 3,050,176 francs, en wel ongeveer 1,693,540 francs voor de jongens en ongeveer 1,356,636 francs voor de meisjes.

Opmerkenswaardig is het, dat de schoolspaarkassen pas een grooten vlucht begonnen te nemen toen in 1881 met het sparen door middel van postzegels een aanvang werd gemaakt.

De borgtochten onzer Rijkstelegraaf-ambtenaren en de Rijkspostspaarbank.

In het „Tijdschrift voor Posterijen en Telegraphie,” aflevering December 1885, komt, onder onder het opschrift: „Borgtochten van Rijkstelegraaf-ambtenaren”, een artikel voor van den heer N. M. Kenkenmeester, Directeur van het Post- en Rijkstelegraafkantoor te Maassluis, luidende aldus:

„Het stellen van een *zakelijken* borgtocht wordt door vele telegraaf-ambtenaren, wier middelen deze wijze zouden toelaten, nagelaten, niet „omdat de rente, die dat vastgelegde kapitaaltje kweekt, gering is, maar „meer, omdat er aan de inschrijving op het Grootboek, de losmaking „van het verband, zoowel als aan de halfjaarlijksche invordering der „rente, veel moeite verbonden is, terwijl de hooge koers der 2½ pCt. „W. S. groote kans geeft op verlies van kapitaal. Een persoonlijke „borgtocht heeft echter ook zijne bezwaren, en geeft der administratie „handen vol werk.

„Wanneer de gelegenheid wierd geboden, om het vereischte bedrag „van f 250.— zonder kosten te storten en het verband zóó wierd gelegd, „dat bij opheffing — of in enkele gevallen, die kunnen voorkomen, bij „verwisseling tegen eene persoonlijke borgtocht — de zekerheid bestond, „dat de som onverminderd uitgekeerd werd, terwijl zij eene matige „rente afwierp, gemakkelijk zonder kosten in te vorderen, dan geloof „ik, dat velen daarvan gebruik zouden maken. Ik meen zulk een middel „gevonden te hebben, daartoe gebruik makende van eene Rijksinstelling, „die er tevens voordeel in kan vinden, nl. de Rijkspostspaarbank.

„In het kort komt het hierop neder: er worden, uitsluitend voor het „beoogde doel, spaarbankboekjes uitgegeven, waarop ééne enkele inlage „tot het gevorderde bedrag, wordt gedaan, met de bepaling, dat daarop „geene verdere inlagen of terugbetalingen kunnen plaats vinden, vóór

„opheffing van den borgtocht; het boekje blijft onder berusting der „administratie, die daarvoor een bewijs afgeeft aan den borgtocht-„schuldige. De rente wordt aan dezen ieder jaar, tegen quitantie, uit-„keerd en dus niet in het boekje bijgeschreven.

„Vindt dit denkbeeld instemming en wordt het middel uitvoerbaar „geacht, dan zal het Hoofdbestuur ongetwijfeld bereid zijn, een bestaand „bezwaar op te heffen.”

Wij zijn niet voldoende bekend met de bijzonderheden der dienstorganisatie, betreffende het punt, door den heer Keukenmeester behandeld, en weten derhalve niet, of in die organisatie gewichtige bezwaren gelegen zijn tegen de verwezenlijking van zijn, inderdaad vernuftig denkbeeld. Wij hopen intusschen, dat het Hoofdbestuur van de Rijkstelegraaf dat denkbeeld tot een onderwerp van ernstige overweging zal maken.

Niet alléén is het van belang voor de ambtenaren van het, door den schrijver bedoelde, dienstvak. Voor tal van ambtenaren, beambten en bedienden bij andere administratiën en inrichtingen (ook van particulieren aard) zouden de bezwaren, aan het stellen van borgtocht verbonden, langs den weg, door den heer Keukenmeester aangewezen, in niet geringe mate kunnen verminderd worden.

Wij doelen natuurlijk op die personen, wier borgtocht een geldelijk bedrag van f 800.— niet, althans niet belangrijk overschrijdt.

Het Kiesrecht en de Rijkspostspaarbank.

Ter 96ste algemeene vergadering der „Vereeniging van en voor Nederlandsche Industrieelen”, gehouden te's Gravenhage den 14 October jl., is o. a. ter sprake gekomen de sociale quaestie, en — in verband daarmee — de demonstratie van 20 September jl., ten gunste van het *algemeen stemrecht*.

De heer F. W. Mondriaan, als gast ter vergadering uitgenoodigd, ontwikkelde aldaar zijne denkbeelden over dien vorm van stemrecht. Hij deelde o. a. mede, dat hij aan den Minister van Binnenlandsche Zaken een schrijven heeft gericht, gedagteekend 11 October 1885, waarin hij „ten einde alle partijen door een wettigen en hoogst moreelen grondslag „zooveel doenlijk te bevredigen”, in overweging geeft, „de wettelijke „„voorschriften aangaande het kiesrecht voorloopig, ter vereenvoudiging, „„te laten zooals ze zijn, doch er aan toe te voegen eene bepaling, luidende: „Ter uitbreiding van het kiesrecht zullen als kiezers ook kunnen deel- „„nemen die (meerderjarige) mannelijke personen, welke op de Rijks-post- „„spaarbank een bedrag hebben staan van vijftig of meer gulden.””

Naar aanleiding van hetgeen de minister Heemskerk onlangs in de Tweede Kamer in herinnering bracht, betreffende de geschiedenis der Romeinen en het toenmaals gebruikmaken, op staatkundig gebied, van

de „force brute”, sprak de heer Mondriaan, als zijne overtuiging, uit, dat, wanneer de Romeinen postspaarbanken hadden gekend, zij van de gevolgen der „force brute” hoogst waarschijnlijk waren verschoond gebleven.

Volgens *De Amsterdammer, Dagblad voor Nederland*, no. 1013, waaraan wij bovenstaande bijzonderheden ontleenen, vonden de denkbeelden van den heer Mondriaan sympathie bij de gansche vergadering, op eene enkele uitzondering na.

't Bevreemdt ons zéér. Naar ons oordeel, kunnen die denkbeelden alléén aanspraak maken op het praedicaat: *hoogst zonderling*.

Spaarbank te Haarlem (dienstjaar 1885).

Uit het, ons nu reeds toegezonden, bekuopt verslag over 1885, betrekkelijk bovengenoemde spaarbank — een der belangrijkste en der best beheerde van ons land —, blijkt, dat gedurende het afgelopen jaar bij haar is ingelegd f 176,113,38½
en terugbetaald. f 190,688,63½

Het saldo-tegoed der inleggers bedroeg op 31 December jl. f 778,000.—, terwijl de bank toen eene reserve bezat van f 37,000.—.

Gelijk wij vroeger reeds mededeelden, (zie „de Economist”, aflevering September 1885, keert de Haarlemsche spaarbank geene vaste rente uit. Wat 1885 betreft, leert ons het Verslag, dat, in weerwil van de lage geldmarkt, over de eerste helft des jaars nog eene rente van 3 pCt. aan de inleggers kon toegekend, en bovendien omstreeks f 1000.— aan de reserve kon toegevoegd worden. In de tweede helft des jaars daalde echter de algemeene rentestandaard dermate, dat slechts 2½ pCt. kon worden te goed gedaan. „De toekomst” — zoo lezen wij in het verslag — „was dus nog vrij gunstig te noemen; wat het gevolg is, deels van eenige geldbelegging op andere wijze dan in prolongatiën, deels van het zuinig beheer, dat door de „bestuurderen *gratis* wordt gevoerd, zoodat de onkosten beperkt blijven „tot eenige weinige, voor lokalen, vuur en licht, schrijffloonen, be„dienen, drukwerk en advertentiën”.

In het ons toegezonden Verslag wordt verder o. a. gewezen op het nut van een reservefonds, te vormen in tijden van voorspoed, uit een deel der behaalde winsten, ten einde mogelijke, latere verliezen, zonder bezwaar voor de inleggers te kunnen dekken. Het nut van een dergelijk fonds, met welks vorming te Haarlem in 1860 werd aangevangen, is duidelijk gebleken in het jaar 1885, toen eene hypothecaire schuldvordering niet zonder schade was te vereffenen.

„Rustig” — zoo bericht ons de verslaggever — „konden alle noodige „maatregelen worden genomen, om het verlies zooveel mogelijk te beperken. En, hoewel het, bij de tegenwoordige lage prijzen der landerijen,

„vrij aanzienlijk was, kon het gemakkelijk door afschrijving van de „reserve worden gedekt, zoodat er voor de deelhebbers geen nadeel „uit is voortgevloeid.”

Wat den algemeenen gang van zaken gedurende het jongste jaar betreft, stelt de verslaggever, als opmerkelijk, in het licht: „dat de „vermindering der inbrengsten bepaaldelijk schuilt in de kleinere posten „(waarvan wellicht vele hun weg vinden naar de „Rijkspostspaarbank” „of naar de „Stuiversspaarbank”, terwijl het hooger bedrag der terug- „betalingen hoofdzakelijk veroorzaakt werd door „het terugvorderen van „grootere sommen.”

Gelijk wij vroeger reeds mededeelden, is er aan de Haarlemsche instelling eene schoolspaarbank verbonden, die, afzonderlijk beheerd wordende, bij de bank slechts ééne, eenige rekening heeft.

Op de beide scholen, waar zij thans in werking is, werd in 1885 f 595.43 ingelegd en f 451.31½ terugbetaald. Aan het einde van 1885 hadden 174 leerlingen een gezamenlijk te-goed van f 1236.19.

Met betrekking tot laatstbedoelde onderafdeeling, treffen wij in het Verslag enkele opmerkingen aan, die ook elders in den lande nut kunnen stichten, en die wij daarom hier overnemen. Zij luiden aldus:

„Onder de bemoeiingen van het bestuur der Spaarbank bekleedt het „beheer der Schoolspaarbank eene aanzienlijke plaats. Zij is thans in „werking op twee scholen hier ter stede, en het is te verwonderen, dat „tot dusverre nog niet meer hoofden van scholen van de uitstekende „gelegenheid hebben gebruik gemaakt, welke het bestuur der Spaarbank „hun aanbiedt, om die nuttige instelling op hunne scholen in te voeren, „zonder zich met den omslag der administratie te belasten. In elk „ander land der beschaafde wereld behoort de Schoolspaarbank tot het „programma der volksschool, en acht men de moeite, die er aan ver- „bonden is, gering, in vergelijking met de vruchten, die er van zijn te „verwachten. Honderden onderwijzers, bij ons te lande, denken er ook „zoo over. En te Haarlem, waar, gelijk op sommige andere plaatsen, „de Spaarbank zich geheel met de beslommeringen der administratie belast, „zoodat van de zijde der onderwijzers niets meer noodig is dan eenige „belangstellende medewerking, heeft de Schoolspaarbank nog altijd geen „wortel kunnen schieten. Wij mogen dit slechts toeschrijven aan onbe- „kendheid met hare inrichting, en achten het daarom van belang, er de „aandacht op te vestigen.”

Januari 1886.

ARMAND SASSEN.